

Kommuneøkonomien under sterkt press

- har ikke Norge råd til å finansiere kommunene godt nok til de oppgavene som skal løses?

Helge Eide, Lokalsamfunnskonferansen 2026, 12. januar 2026

Hva er virkeligheten i kommuneøkonomien?

Kommuneøkonomi

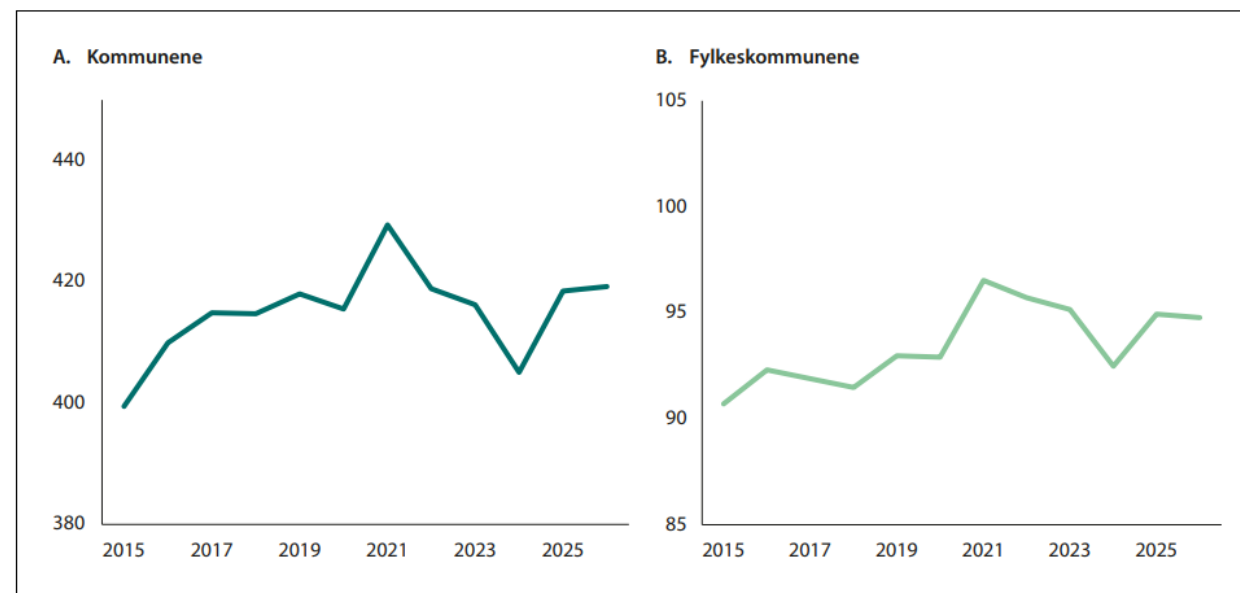
Omstilling og kutt for kr. 100 millionar

Mia Størksen

16
Kapittel 2

NOU 2025: 10
Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi

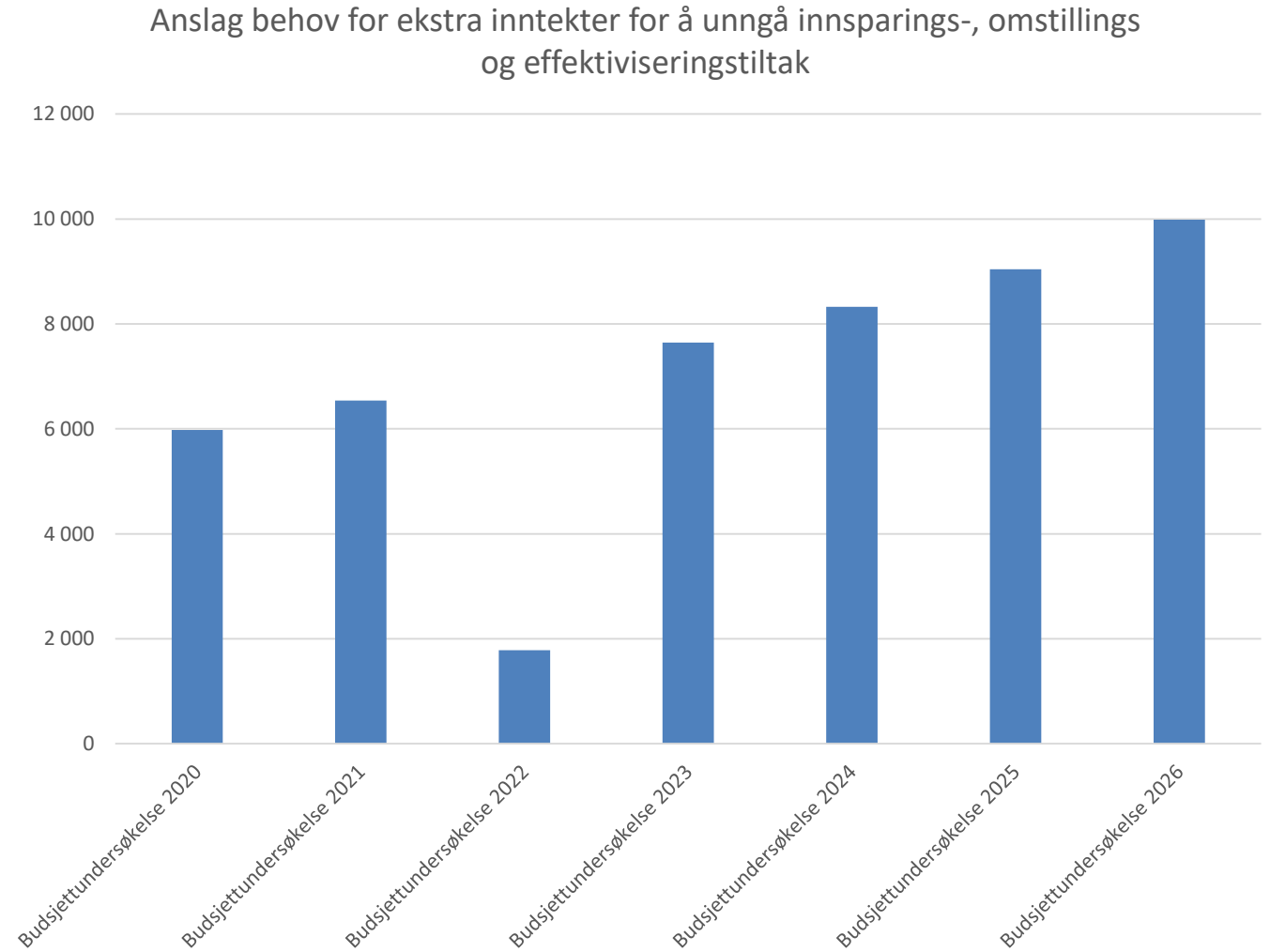
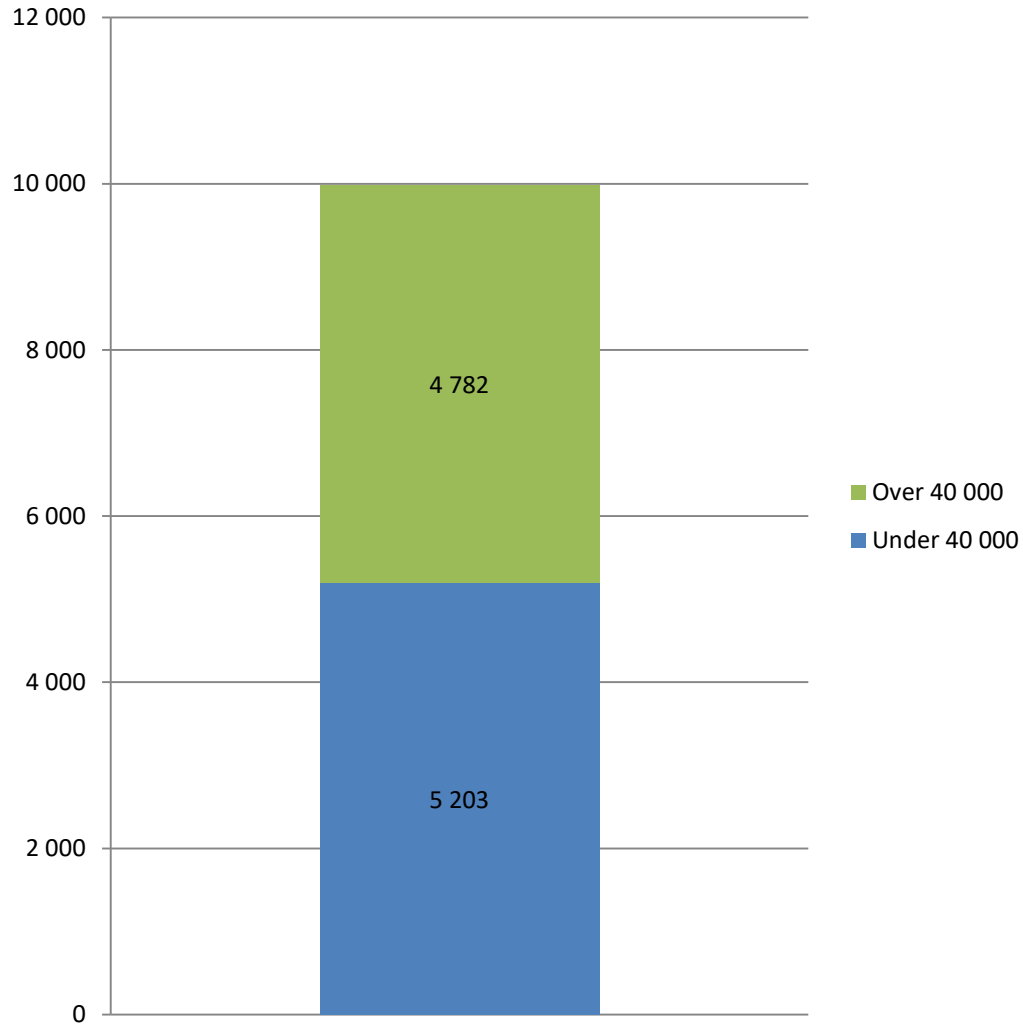

Figur 2.5 Reell utvikling i kommunenes og fylkeskommunenes frie inntekter¹, justert for merutgifter til demografi. Mrd. 2026-kroner. 2015–2026

¹ Frie inntekter er korrigert for nye oppgaver, oppgave-overføringer mv. Merkostnader til pensjon er antatt å vokse med lønns- og prisvekst for alle år utenom 2025. I 2025 antas en fordeling av kostnader utover AFP fordelt med 90 prosent til kommunene og 10 prosent til fylkeskommunene. Anslag for 2026 er fra Nasjonalbudsjettet 2026.

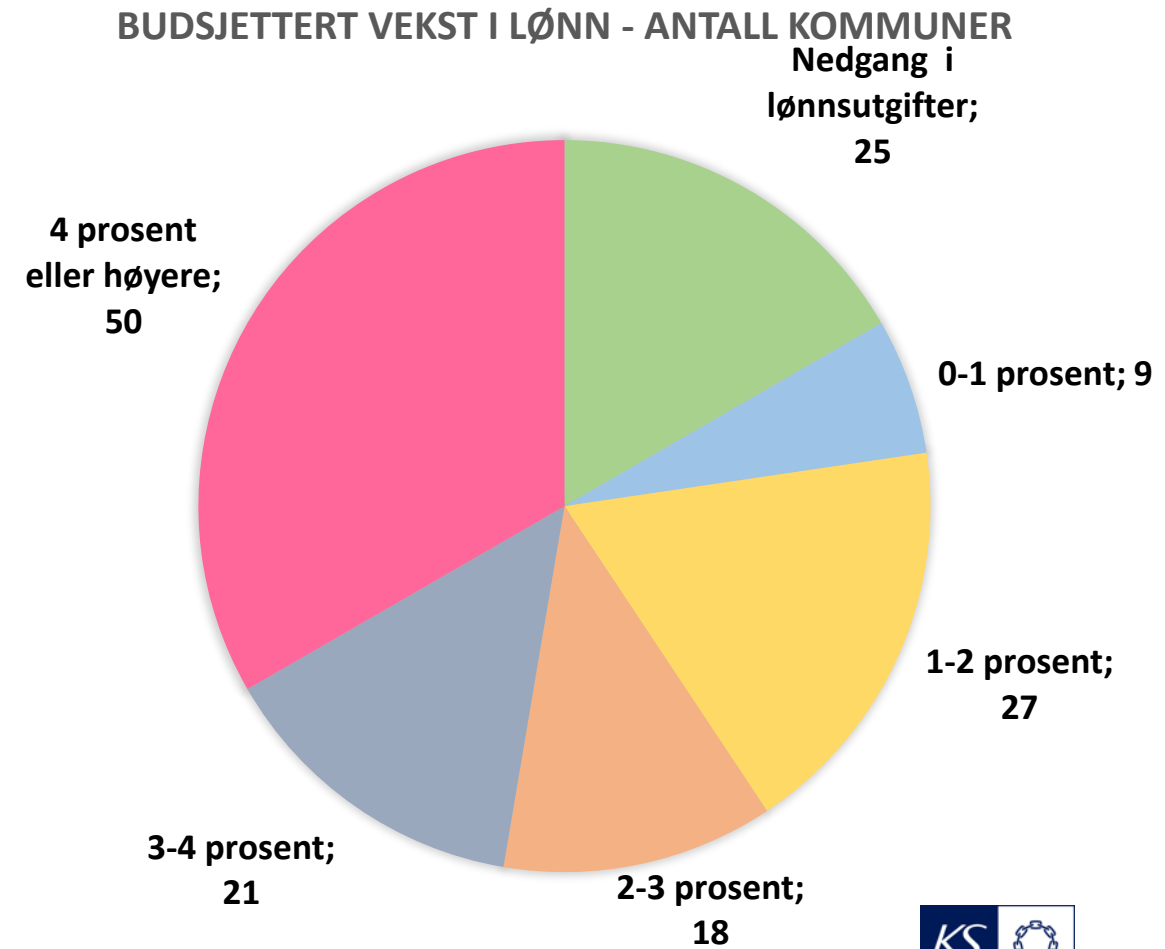
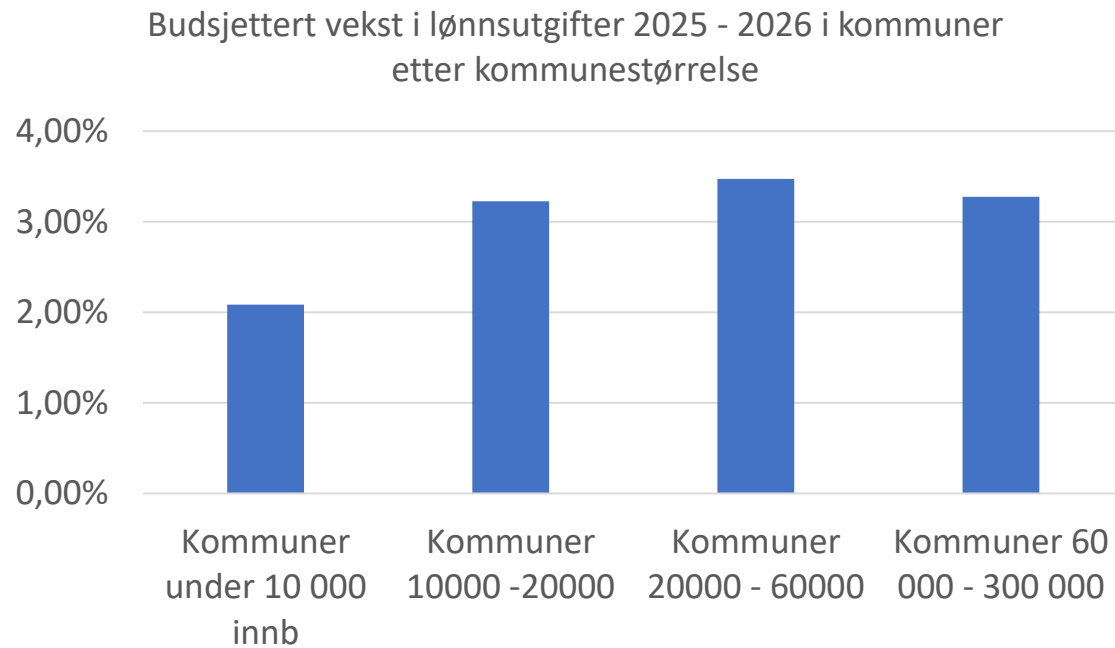
Kilde: Kommunal- og distriktsdepartementet, Finansdepartementet

Kommunene rapporterer om behov for en inntektsvekst på nær 10 mrd. kroner uten effektivisering, omstilling og kutt

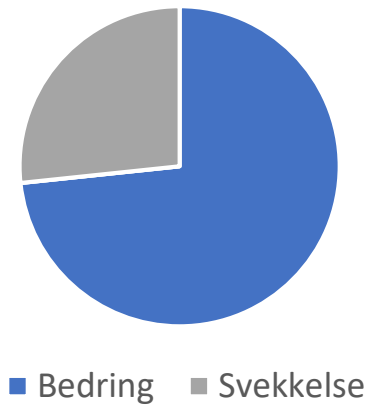
Omstillinger og kutt i kommunene

- Budsjetterte lønnsutgifter vokser mindre enn anslått lønnsvekst

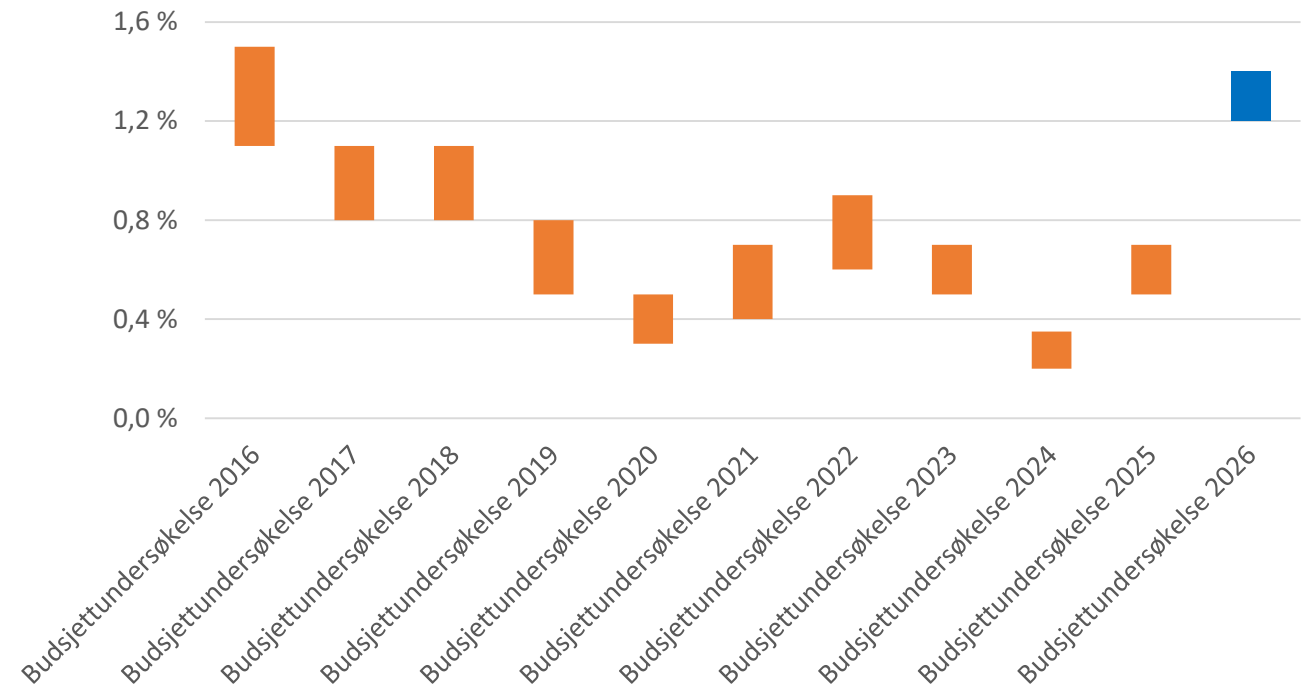

Omstilling/kutt nødvendig for å styrke økonomisk handlingsrom

Endring i netto driftsresultat i pst av driftsinntekter 2025 til 2026

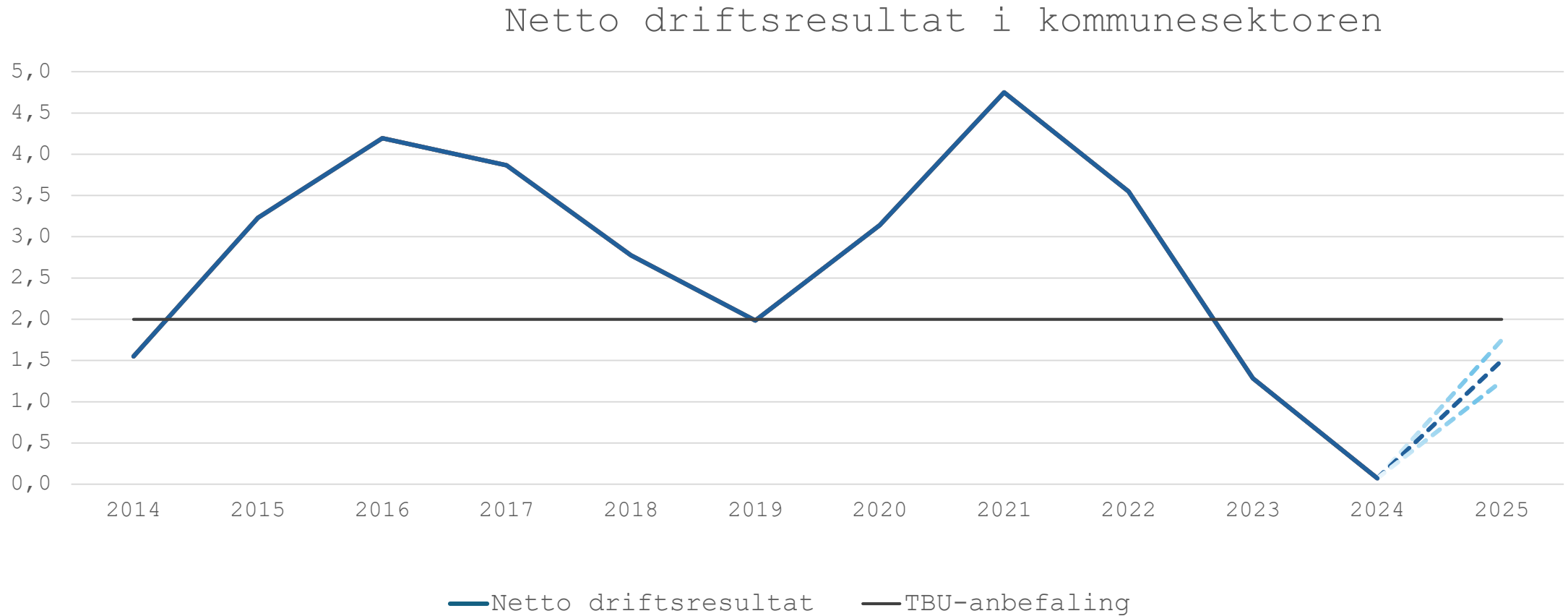

Anslag budsjettert netto driftsresultat for kommunene utenom Oslo

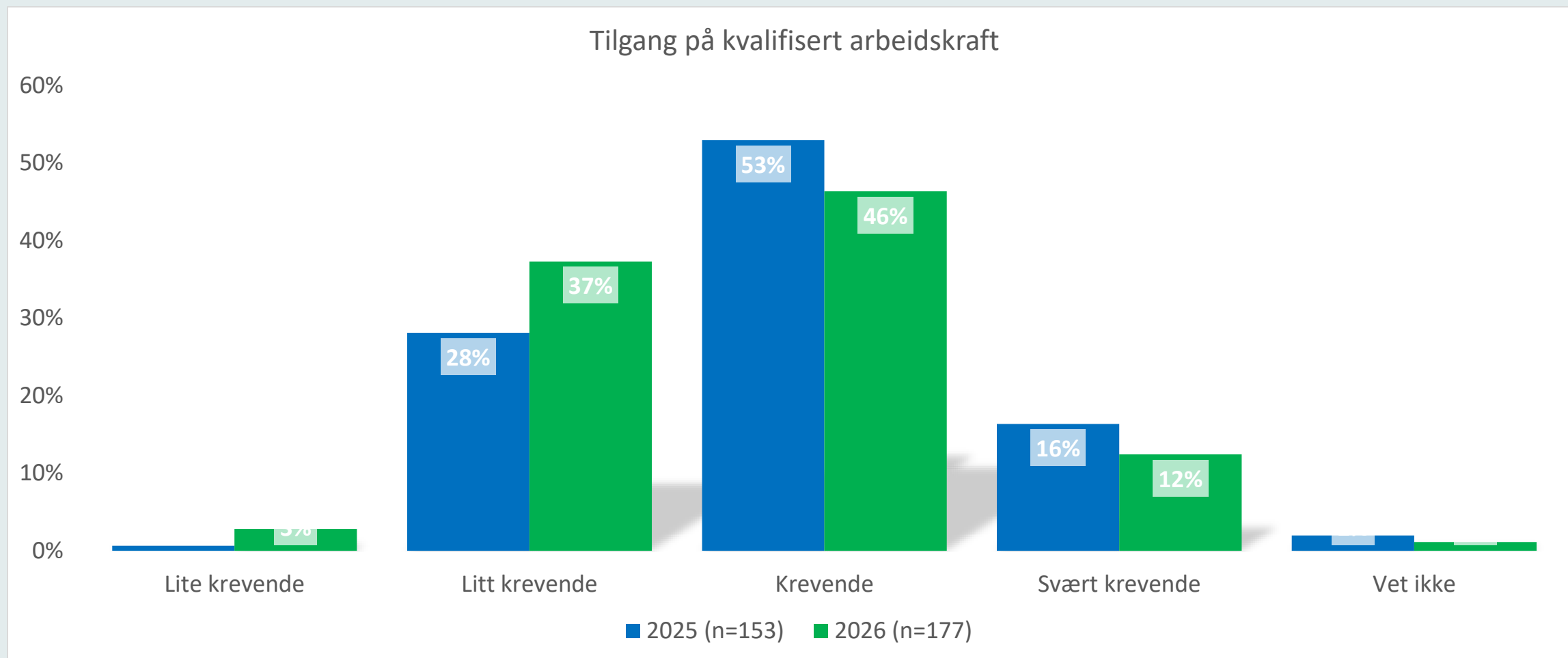

150 kommuner utenom Oslo	Netto driftsresultat	Netto driftsresultat etter netto bundne fondsavsetninger
Under 10 000 innbyggere	0,9 %	1,0 %
10 - 20 000 innbyggere	1,1 %	1,2 %
20 - 60 000 innbyggere	1,3 %	1,3 %
Over 60 000 innbyggere	1,5 %	1,6 %
Samlet for utvalget	1,3 %	1,1 %

Bedre netto driftsresultat i 2025 enn i 2024, men fortsatt under den langsiktige anbefalingen

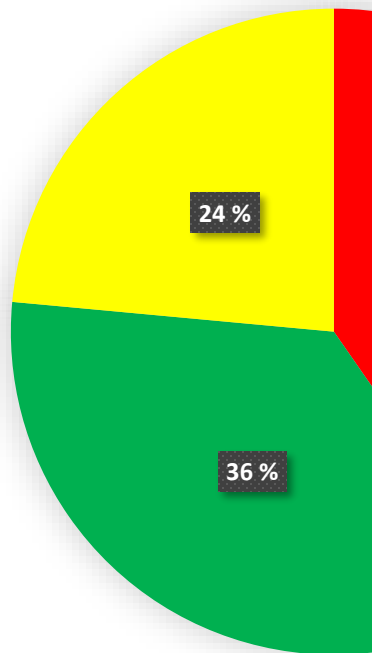

104 av 177 kommuner opplever tilgangen til arbeidskraft med rett kompetanse som krevende eller svært krevende

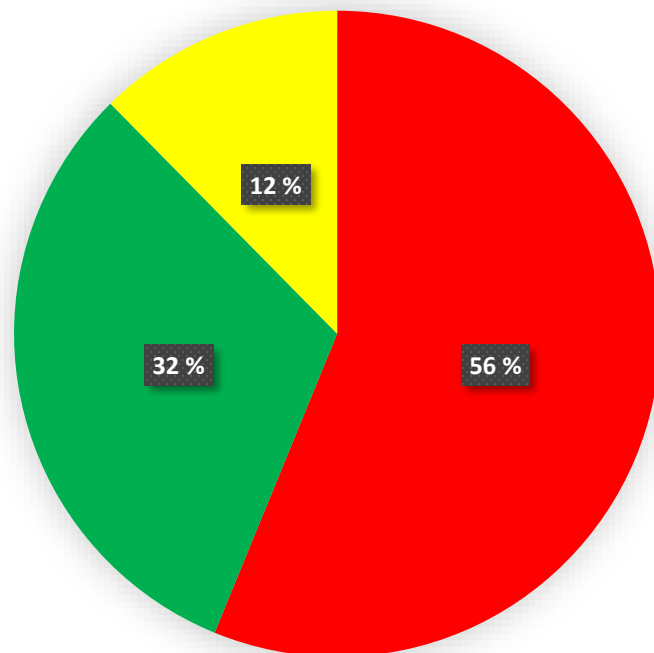

Kutt i forebyggende, ikke- lovpålagte tjenester

Forebyggende tjenester eldre (n=119)

Forebyggende tjenester barn og unge (n=105)

- Innsparing
- Styrking
- Vridning/omorganisering

Politikk

Østlendingen 125

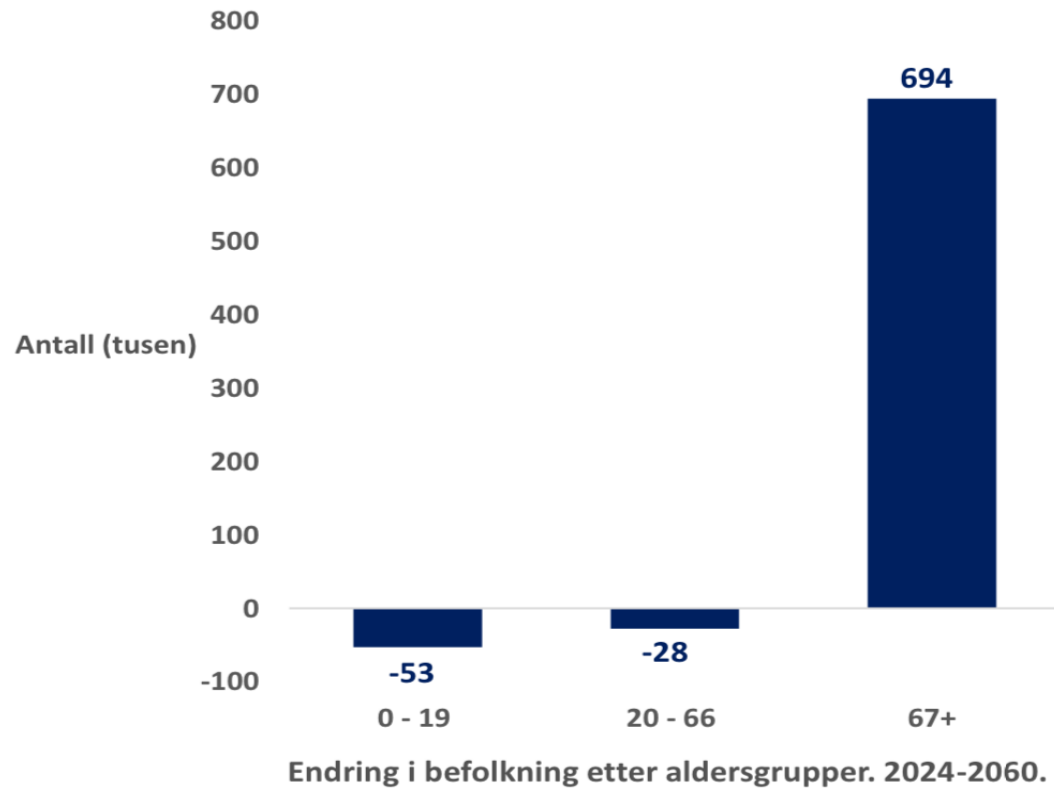
Seigpining av bygde-Norge

Tor Erik Skramstad (H), ordfører i Engerdal. Foto: Rune Hagen

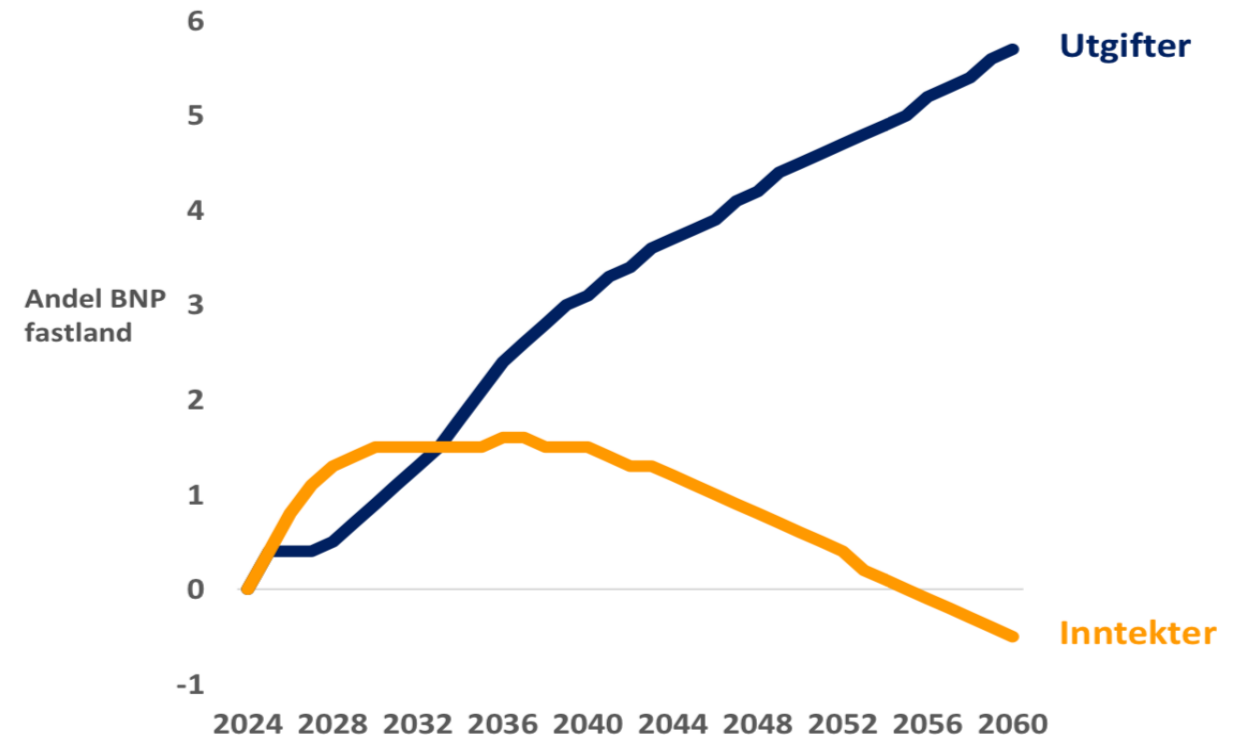
Perspektivmeldingen

Færre i arbeidsdyktig alder –knapphet på arbeidskraft

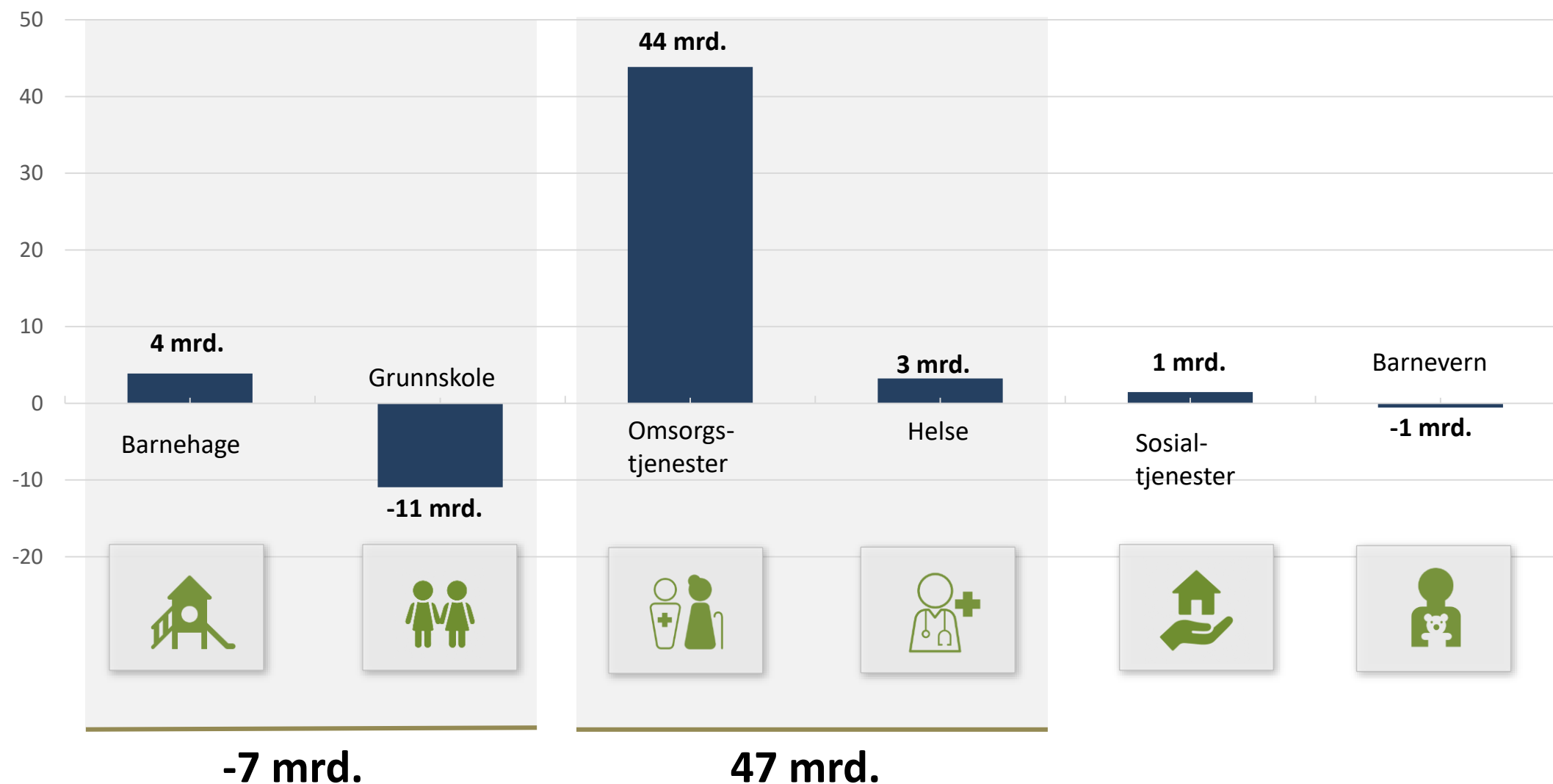

Kilde: Finansdepartementet

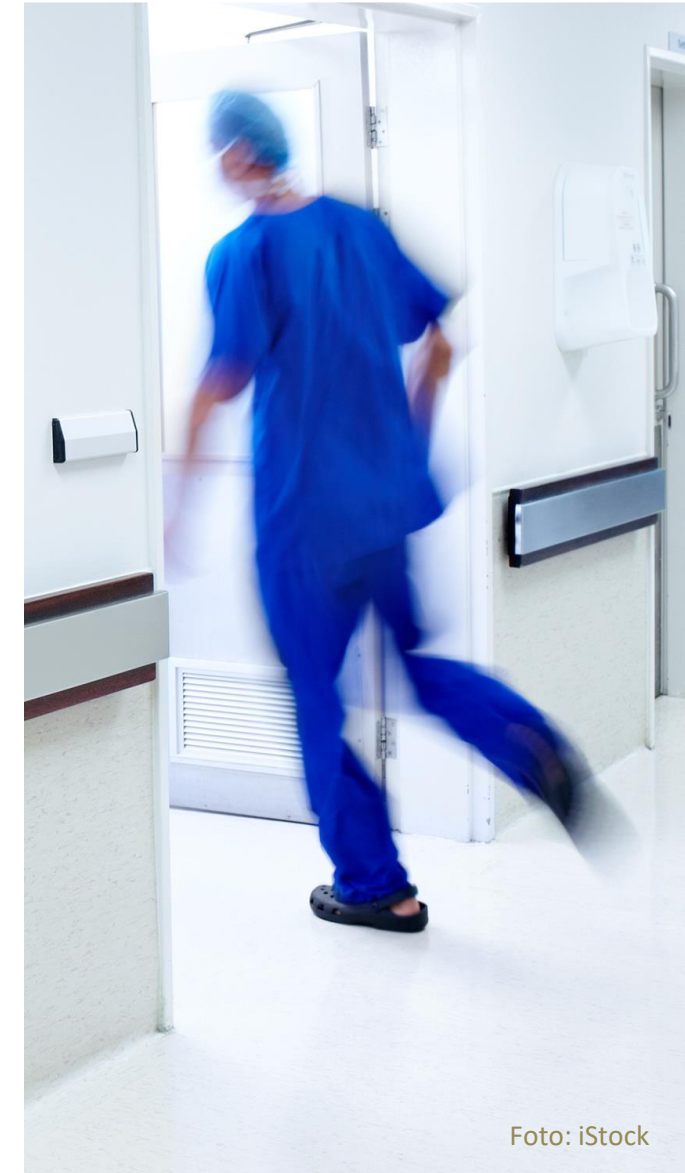
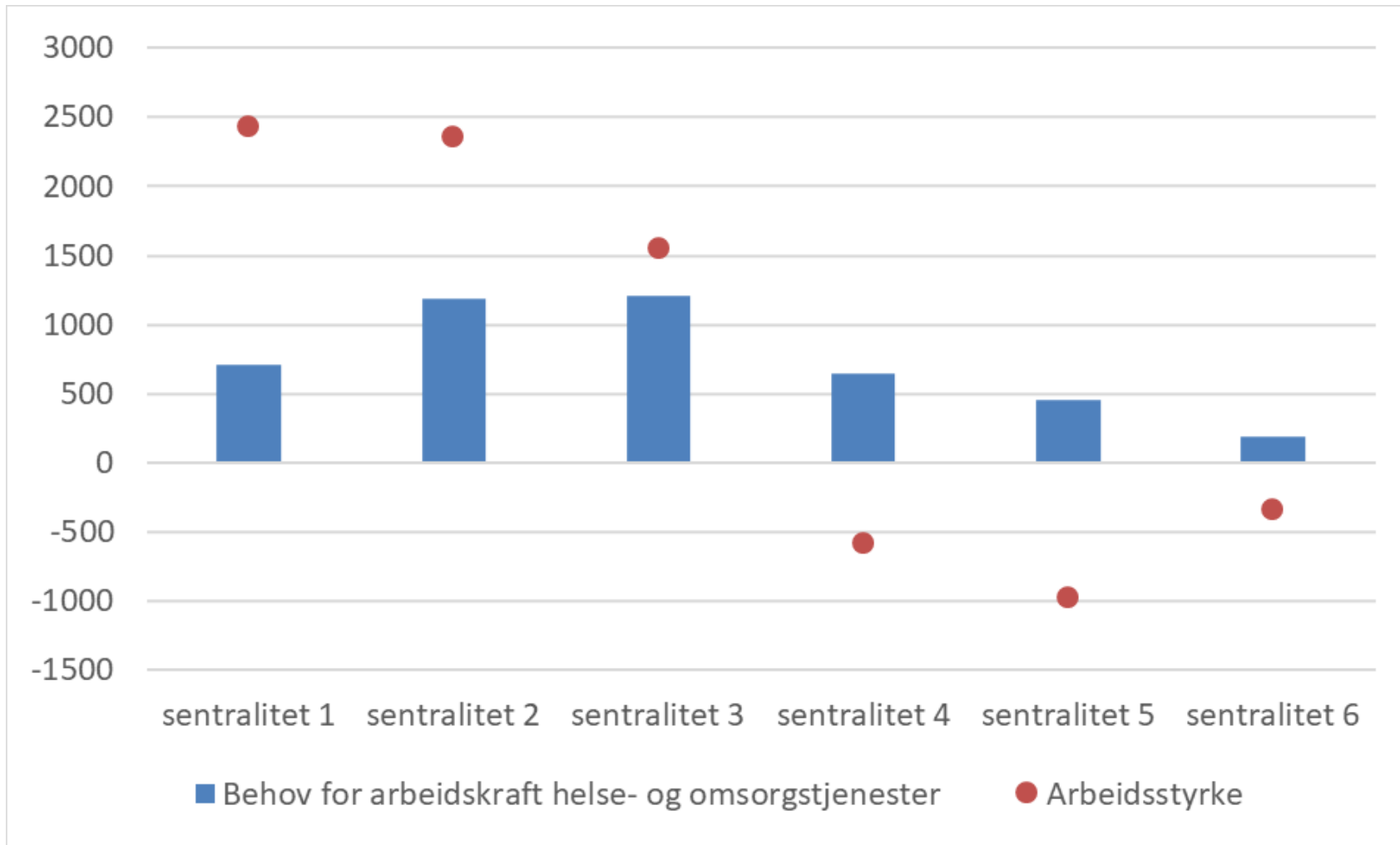
«Haikjeften» -over tid høyere vekst i utgifter enn inntekter

Kommunenes merutgifter til demografi 2025-2035 (TBU)

Behov for arbeidskraft i helse- og omsorg og forventet arbeidsstyrke – årlig endring 2026–2040

Et mer presist spørsmål

- Har ikke Norge råd til å finansiere kommunene godt nok til de oppgavene som skal løses?
- Og samtidig
 - Finansiere veksten i de regelstyrte ordningene i folketrygden
 - Oppfylle Forsvarsløftet
 - Gjennomføre andre politiske satsinger som medfører reduserte inntekter eller økte utgifter?

Kommunekommisjonen – del av løsningen (! eller ?)

- «Kommisjonen mener det er behov for et institusjonelt rammeverk som bidrar til at statens styring framover i større grad er samordnet og utøves i tråd med rammestyringsprinsippet, både i regjering og Storting, og der summen av styringstiltak ses i sammenheng med de fastsatte økonomiske rammene.»

*«En selvstendig, effektiv og
nyskapende kommunesektor»*